

Elintarvikkeet ja ateriapalvelut
– Ympäristöä säästävät julkiset hankinnat (GPP), tuotekohtaiset ohjeet

1. Soveltamisala

Näissä tuotekohtaisissa ohjeissa annetaan suositukset **elintarvikkeiden** ja **ateriapalvelujen hankintaa** varten.

Eritelmiä ehdotetaan seuraaville tuoteryhmille: hedelmät ja vihannekset, vesiviljelytuotteet, meri-, liha- ja meijerituotteet, juomat ja virvokkeet. Lisäksi annetaan eritelmiä ateriapalvelujen toteuttamista varten.

Elintarvikkeita koskevat **perusvaatimukset** liittyvät luonnonmukaisiin tuotantomenetelmiin ja pakkausjätteisiin. **Lisävaatimuksiin** sisältyy myös muita näkökohtia, kuten integroitujen tuotantostandardien¹ mukaisesti tuotettujen elintarvikkeiden hankinta ja eläinten hyvinvointi.

Ateriapalveluja koskevien **perusvaatimusten** painopisteinä ovat luomuelintarvikkeet, jätteiden määrän vähentäminen ja jätteiden lajittelu; **lisävaatimuksina** otetaan huomioon ympäristönäkökohtiin perustuvat valintaperusteet, paperi- ja puhdistustuotteiden käyttö, keittiölaitteet, ravitseminen jne.

¹ Integrated crop management systems in the EU, tarkistettu loppuraportti Euroopan komission ympäristöasioiden pääosastolle, Agra CEAS Consulting, toukokuu 2002.
http://ec.europa.eu/environment/agriculture/pdf/icm_finalreport.pdf

2. Merkittävimmät ympäristövaikutukset

Vaikutukset	Lähestymistapa
<ul style="list-style-type: none"> Rehevöityminen², happamoituminen³ ja vedessä, ilmassa, maaperässä ja elintarvikkeissa olevien lannoite- ja torjunta-ainejäämien toksiset vaikutukset ihmisten terveydelle ja ympäristölle (kasveille ja eläimille). Tiettyjen torjunta-aineiden ja lannoitteiden virheellisestä käsittelystä ja käytöstä aiheutuvat haitalliset vaikutukset viljelijöiden työterveyteen. Epäasianmukaisten maatalouskäytäntöjen, voimaperäisen eläintuotannon ja tehostettujen kalastus- ja vesiviljelykäytäntöjen aiheuttama maaperän eroosio, metsien häviäminen ja biologisen monimuotoisuuden heikkeneminen. Eläinten julma kohtelu, joka ilmenee eläinten hyvinvoinnin laiminlyömisinä. Suuri energian- ja vedenkulutus elintarviketuotannossa ja -jalostuksessa. Pakkausjätteet. 	<ul style="list-style-type: none"> Hankitaan luonnonmukaisia elintarvikkeita. Hankitaan ”integroiduissa tuotantojärjestelmissä” tuotettuja elintarvikkeita. Hankitaan kestävän kehityksen ehdoilla tuotettuja vesiviljely- sekä sisävesi- ja merit tuotteita. Hankitaan eläinperäisiä tuotteita, joiden tuotannossa on noudatettu tiukkoja eläinten hyvinvointia koskevia vaatimuksia. Hankitaan sesonginmukaisia tuotteita. Hankitaan tuotteet irtotavarana, kierrätettävissä pakkauksissa tai olennaisin osin kierrätysmateriaalista tehdyissä pakkauksissa. Suositaan uudelleenkäytettäviä aterimia, astioita, laseja ja pöytätekstiilejä. Käytetään ympäristöä säästäviä paperituotteita. Lisätään jätteiden lajittelua ja henkilöstön koulutusta ympäristöasioissa.

² Rehevöitymisellä tarkoitetaan prosessia, jossa vesistöihin (järvet, suistot tai hitaasti virtaavat joet) pääsee liikaa ravinteita, mikä puolestaan lisää vesikasvien (levät, haittakasvit, ruovikot jne.) kasvua. Tämän liiallisen kasvuston kuollessa ja mädäntyessä veteen liukenevan hapen määrä vähenee ja voi johtaa vesieliöiden (esimerkiksi kalojen) kuolemaan. Ravinteet voivat olla peräisin monista ihmisen toimintaan liittyvistä lähteistä, kuten pelloille levitetyistä lannoitteista, maaperän eroosiosta, ilmakehän typpilaskeumista, jätteenkäsittelylaitoksen päästöistä ja kaupunkien käsittelemättömistä jätevesistä.

³ Happamoitumisella tarkoitetaan happamien laskeumien aiheuttamaa rikki- ja typpihappojen kertymistä maaperään, vesistöihin ja ilmakehään. Laskeumien syynä ovat pääasiassa ihmisen toiminnasta aiheutuvat rikkidioksidi-, typpioksidi- ja ammoniakkipäästöt, joiden lähteitä ovat esimerkiksi lannan ja muiden maanparannusaineiden käyttö maataloudessa sekä teollisuuden päästöt. Happamat laskeumat voivat vaikuttaa haitallisesti veteen, metsiin ja maaperään. Ne aiheuttavat lehtikatoa ja heikentävät puiden kuntoa; ne voivat myös muuttaa maaperän ja veden pH-arvoa vapauttaessaan raskasmetalleja ja muita haitallisia aineita, joilla on toksinen vaikutus maaperän ja vesieliöihin, ja vaurioittaa rakennuksia ja muistomerkkejä.

- Puhdistusaineiden ja muiden kemikaalien suuri kulutus, joka voi vaikuttaa haitallisesti keittiötyöntekijöiden työterveyteen ja jäteveden välityksellä myös ympäristöön.
- Keittiölaitteiden suuri veden- ja energiankulutus. →
- Hiilidioksidi- ja muut päästöt, joita aiheutuu ateriapalveluissa käytettävistä kuljetusmuodoista.
- Vähennetään vaarallisten kemikaalien käyttöä ja suositaan ympäristöä säästäviä puhdistus- ja astianpesuaineita.
- Hankitaan veden- ja energiankäytön kannalta tehokkaita keittiölaitteita.
- Parannetaan ateriapalveluissa käytettävien ajoneuvojen kuljetusreittejä ja energiatehokkuutta ja vähennetään ajoneuvojen päästöjä.

3. Elintarvikkeet – ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevat kriteerit

3.1 Elintarvikkeet – perusvaatimukset

Hankinnan kohde

Hankituista elintarvikkeista (tai tietyistä elintarvikkeiden tuoteryhmästä) ainakin osa on peräisin luonnonmukaisesta tuotannosta.

Vaatimukset

1. [X] prosenttia [joko jostakin tietyistä tuoteryhmästä, kuten meijeri-, liha- tai vihannestuotteista, tai tietyistä tuotteista, esim. perunoista, tomaateista, lihasta tai munista, koostuvasta luettelosta] on oltava asetuksessa (EY) N:o 834/2007 määritellyllä tavalla luonnonmukaisesti tuotettuja.

Todentaminen: tuotteiden, joilla on yhteisön tai kansallinen luomumerkki, katsotaan täyttävän vaatimukset.

Vertailuperusteet

Lisäpisteitä annetaan seuraavista:

1. Luomuelintarvikkeet: lisäpisteitä annetaan sen mukaan, missä määrin luonnonmukaisesta tuotannosta peräisin olevien tuotteiden osuus ylittää eritelmässä esitetyn vähimmäisvaatimuksen.

Todentaminen: kuten edellä.

2. Pakkaukset: niiden tuotteiden prosenttiosuus, jotka

- toimitetaan ryhmä- ja/tai kuljetuspakkauksessa, josta yli 45 prosenttia on kierrätysmateriaalia
- toimitetaan uusiutuvista raaka-aineista valmistetuissa pakkauksissa
- ei toimiteta yksittäispakattuina.

Todentaminen: Toimittajan on esitettävä allekirjoitettu vakuutus, jossa se ilmoittaa, mitkä näistä vaatimuksista se pystyy täyttämään. Julkisia hankintoja tekevä viranomainen todentaa vaatimusten täyttymisen sopimuskauden kuluessa, ja niiden noudattamatta jättämisestä määrätään asianmukaiset seuraamukset.

3.2 Elintarvikkeet – lisävaatimukset

Hankinnan kohde
Hankitaan elintarvikkeita (tai valitaan jokin elintarvikkeiden tuoteryhmä), joista tietty prosenttiosuus on luonnonmukaisesta ja integroidusta tuotannosta peräisin olevia tuotteita ja joissa on mahdollisimman vähän pakkauksia.
Vaatimukset
Tuotteiden on vastattava perusvaatimuksissa lueteltuja eritelmiä. Lisäksi: 2. Lopuista ei-luonnonmukaisista tuotteista ☒ prosenttia [joko jostakin tietyistä tuoteryhmästä, kuten meijeri-, liha- tai vihannestuotteista, tai tietyistä tuotteista, esim. perunoista, tomaateista, lihasta tai munista, koostuvasta luettelosta] on oltava integroidussa tuotannossa tai vastaavissa järjestelmissä sovellettavien kriteerien mukaisesti valmistettuja. Todentaminen: Tuotteiden, joilla on alueellinen/kansallinen integroidun tuotannon laatumerkki, katsotaan vastaavan kriteerejä. Jos tuotteita ei ole sertifioitu, tarjoajan on toimitettava riittävät todisteet (esimerkiksi luettelo tuotannossa käytetyistä kemikaaleista, selvitys eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten täyttymisestä tilalla jne.) siitä, että se täyttää kaikki alueellisissa/kansallisissa integroidun tuotannon standardeissa määritellyt vaatimukset.
Vertailuperusteet

Lisäpisteitä myönnetään tuotteista, jotka täyttävät molemmat **perusvaatimuksissa** luetellut myöntämisperusteet.

Lisäpisteitä myönnetään tuotteista, jotka täyttävät seuraavat lisävaatimukset:

2. Integroitu tuotanto: lisäpisteitä myönnetään sen mukaan, missä määrin integroidusta tuotannosta peräisin olevien tuotteiden osuus ylittää eritelmässä esitetyn vähimmäisvaatimuksen.

Todentaminen: Tuotteiden, joilla on alueellinen/kansallinen integroidun tuotannon laatu-merkki, katsotaan vastaavan kriteerejä.

Jos tuotteita ei ole sertifioitu, tarjoajan on toimitettava riittävät todisteet (esimerkiksi luettelo tuotannossa käytetyistä kemikaaleista, selvitys eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten täyttymisestä tilalla jne.) siitä, että se täyttää kaikki alueellisissa/kansallisissa integroidun tuotannon standardeissa määritellyt vaatimukset.

3. Vesiviljely- sekä sisävesi- ja merituotteet: kestäväillä menetelmillä pyydettyjen sisävesi- tai merituotteiden tai kestäväillä menetelmillä tuotettujen vesiviljelytuotteiden osuus sen mukaan kuin tuotteille myönnettyssä kestävässä kalastusta ja vesiviljelyä koskevassa laatu-merkissä on määriteltä.

Todentaminen: Vesiviljely- sekä sisävesi- ja merituotteiden, joilla on kestäviä kalastus- tai vesiviljelymenetelmiä koskeva laatu-merkki, katsotaan vastaavan vaatimuksia. Hyväksyttäviä ovat myös muut asianmukaiset todistuskeinot, joilla osoitetaan selvästi, että tuote täyttää kyseisen laatu-merkin myöntämiseksi asetetut kestävä kalastuksen tai vesiviljelyn vaatimukset.

4. Eläinten hyvinvointia koskevat standardit: niiden eläintuotteiden prosenttiosuus, jotka on tuotettu kansallisessa ohjeistossa määriteltujen tiukkojen hyvinvointistandardien mukaisesti.

Todentaminen: Tuotteiden, joiden osalta esitetään asianmukaiset todisteet (esimerkiksi ulkopuolisen todentajan antama sertifiointi) pakottavaa lainsäädäntöä tiukempien vapaaehtoisten standardien täyttymisestä, katsotaan vastaavan vaatimuksia. Vaihtoehtoisesti tarjoaja voi esittää muita asianmukaisia todisteita hyvinvointistandardien täyttymisestä.

5. Pakkaukset: niiden tuotteiden prosenttiosuus, jotka

- toimitetaan ryhmä- ja/tai kuljetuspakkauksessa, josta yli 45 prosenttia on kierrätysmateriaalia
- toimitetaan uusiutuvista raaka-aineista valmistetuissa pakkauksissa
- ei toimiteta yksittäispakattuina.

Todentaminen: Toimittajan on esitettävä allekirjoitettu vakuutus, jossa se ilmoittaa, mitkä näistä vaatimuksista se pystyy täyttämään. Julkisia hankintoja tekevä viranomainen todentaa vaatimusten täyttymisen sopimuskauden kuluessa, ja niiden noudattamatta jättämisestä määrätään asianmukaiset seuraamukset.

3.3 Huomautukset

Integroidun tuotannon kriteerit: koska integroidulle tuotannolle ei ole määriteltä kansainvälisiä kriteerejä, kunkin valtion on selvitettävä erikseen, mitkä saatavilla olevista tuotteista ovat saaneet tämän sertifiointin, ja viitattava asianomaisiin standardeihin.

Vesiviljely- sekä sisävesi- ja merituotteet: koska vesiviljely- sekä sisävesi- ja merituotteille on olemassa suuri määrä erilaisia kestävästä kalastuksesta ja vesiviljelyä koskevia laatumerkkejä, niitä koskevat kriteerit on määritelty melko väljästi. Vaihtoehtoisesti on mahdollista käyttää jonkin tietyn laatumerkin kriteerejä (lisätietoja on [taustaraportissa](#)), edellyttäen että myös vaihtoehtoiset todistuskeinot kriteerien täyttymisestä kelpuutetaan.

Hyvinvointistandardit: joissakin EU-maissa kansalliset viranomaiset ovat perustaneet eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi vapaaehtoisia sertifiointijärjestelmiä. Jos tämänkaltaisia järjestelmiä on toiminnassa, julkisia hankintoja tekeville viranomaisille voi olla niistä paljon hyötyä tietojen todentamisessa.

Luomuelintarvikkeiden prosenttiosuus: julkisia hankintoja tekevän viranomaisen on täsmennettävä, arvioidaanko tämä prosenttiosuus tuotteiden määrän, painon vai hinnan perusteella.

Pakkaukset: pakkauksista ja pakkausjätteistä 20. joulukuuta 1994 annetun direktiivin 94/62/EY 3 artiklan mukaan ”pakkauksiin” kuuluvat ainoastaan:

- a) kuluttajapakkaus eli primaaripakkaus, joka on tarkoitettu myyntipaikalla loppukäyttäjälle tai kuluttajalle myytävän yksikön säilytykseen;
- b) ryhmäpakkaus eli sekundaaripakkaus, joka on tarkoitettu tietystä määrästä myyntiyksiköitä koostuvan ryhmän säilytykseen myyntipaikalla riippumatta siitä, myydäänkö se sellaisenaan loppukäyttäjälle tai kuluttajalle vai käytetäänkö sitä ainoastaan hyllyjen täyttämiseen; se on mahdollista poistaa tuotteesta ilman, että tuotteen ominaisuudet muuttuvat;
- c) kuljetuspakkaus eli tertiääripakkaus, jonka tarkoituksena on helpottaa tietyn määrän myyntiyksiköitä tai ryhmäpakkauksia käsittelyä ja kuljetusta siten, että voidaan välttää niiden fyysistä käsittelyä ja kuljetusvaurioita. Kuljetuspakkauksina ei pidetä maantie-, rautatie-, meri- ja lentokuljetuksissa käytettäviä kontteja.

Vertailuperusteet: Julkisia hankintoja tekevien viranomaisten on ilmoitettava hankintailmoituksessa ja tarjouskilpailuasiakirjoissa, kuinka monta lisäpistettä kunkin vertailuperusteen perusteella annetaan. Kaikkien ympäristöön liittyvien vertailuperusteiden perusteella annettavien pisteiden olisi vastattava ainakin 10–15 prosenttia kaikista pisteistä. Mikäli vertailuperusteena on eritelmässä esitettyjen vähimmäisvaatimusten ylittyminen, pisteitä myönnetään suhteessa siihen, missä määrin vähimmäisvaatimukset ovat ylittyneet.

4. Ateriapalvelut – ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevat kriteerit

4.1 Ateriapalvelut – peruskriteerit

Hankinnan kohde

Sopimuksen tekeminen ateriapalveluista, joiden yhteydessä tarjotuista tuotteista tietty prosenttiosuus on peräisin luonnonmukaisesta tuotannosta ja jotka toteutetaan ympäristöä säästävällä tavalla.

Vaatimukset

Elintarvikkeet

1. [X] prosenttia [joko jostakin tietyistä tuoteryhmästä, kuten meijeri-, liha- tai vihannestuotteista, tai tietyistä tuotteista, esim. perunoista, tomaateista, lihasta tai munista, koostuvasta luettelosta] on oltava asetuksessa (EY) N:o 834/2007 määritellyllä tavalla luonnonmukaisesti tuotettuja.
Todentaminen: Toimittajien, joilla on ravintoloille myönnettävä I tyyppin mukainen ympäristömerkki, katsotaan täyttävän vaatimukset, kunhan ne erittelevät, mikä on kyseisen sopimuksen täyttämiseksi käytettävien luomuelintarvikkeiden prosenttiosuus. Vaihtoehtoisesti toimittajia voidaan vaatia selvittämään tarjouksessaan, miten ne aikovat täyttää tämän velvoitteen. Yhteisön tai kansallisella luomumerkinnällä varustettujen tuotteiden katsotaan täyttävän kriteerit.
2. [Jos sopimuspuolena oleva yritys määrittelee tarjoamansa ruokalistat] Tärkeimmät palvelujen toteuttamisessa käytettävät hedelmät, vihannekset ja merituotteet on mahdollisuuksien mukaan valittava sesonginmukaisten tuotteiden valikoimasta. Asiaa koskevat suositukset esitetään kalenterissa, joka on liitteessä X [julkisia hankintoja tekevä viranomaisen laati].

Vertailuperusteet

Lisäpisteitä annetaan seuraavista:

1. **Luomuelintarvikkeet:** lisäpisteitä annetaan sen mukaan, missä määrin luonnonmukaisesta tuotannosta peräisin oleva osuus ylittää vähimmäisvaatimuksen.

Todentaminen: Toimittajien, joilla on ravintoloille myönnettävä I luokan ympäristömerkkidokumentti, katsotaan täyttävän vaatimukset, kunhan ne erittelevät, mikä on kyseisen sopimuksen täyttämiseksi käytettävien luomuelintarvikkeiden prosenttiosuus. Vaihtoehtoisesti toimittajia voidaan vaatia selvittämään tarjouksessaan, miten ne aikovat täyttää tämän velvoitteen. Yhteisön tai kansallisella luomumerkinnällä varustettujen tuotteiden katsotaan täyttävän kriteerit.

2. **Pakkaukset:** niiden tuotteiden prosenttiosuus, jotka

- toimitetaan ryhmä- ja/tai kuljetuspakkauksessa, josta yli 45 prosenttia on kierrätysmateriaalia
- toimitetaan uusiutuvista raaka-aineista valmistetuissa pakkauksissa
- ei toimiteta yksittäispakattuina.

Todentaminen: Toimittajien, joilla on ravintoloille myönnettävä I tyyppin mukainen ympäristömerkki, katsotaan täyttävän vaadittavat kriteerit, jos todistus kattaa edellä mainitut vaatimukset. Vaihtoehtoisesti tarjouksen tekijän on esitettävä allekirjoitettu vakuutus, jossa se ilmoittaa, mitkä näistä vaatimuksista se pystyy täyttämään. Julkisia hankintoja tekevä viranomaisen todentaa kriteerien täyttymisen sopimuskauden aikana, ja niiden noudattamatta jättämisestä määrätään asianmukaiset seuraamukset.

Sopimusehdot

1. Jätteen syntyminen

- Jätteen määrän vähentämiseksi on ruokien ja juomien tarjoilussa käytettävä uudelleenkäytettäviä aterimia, astioita, laseja ja pöytätekstiilejä tai uusiutuvista raaka-aineista tehtyjä aterimia, astioita tai muita ateriapalveluvälineitä.
- Palvelujen toteuttamisessa syntyvät jätteet kerätään erikseen julkishallinnon jätteenkeruujärjestelmän mukaisesti, ja näihin jätteisiin sisältyvät seuraavat jätelajikkeet: [määritellään paikallisten hallintosääntöjen mukaan erilliskerättävät jätelajikkeet].

2. Kuljetus

- Palvelujen toteuttamisessa käytettävien ajoneuvojen on täytettävä vähintään Euro 4- tai IV-päästövaatimukset. Toimittajien on esitettävä luettelo palvelujen suorittamisessa käytettävistä ajoneuvoista sekä kyseisten ajoneuvojen tekniset asiakirjat, joissa on eritelty niiden päästötasot.

4.2 Ateriapalvelut – lisävaatimukset

Hankinnan kohde

Sopimuksen tekeminen ateriapalveluista, joiden yhteydessä tarjotuista tuotteista tietty prosenttiosuus on peräisin luonnonmukaisesta tuotannosta ja jotka toteutetaan ympäristöä säästävällä tavalla.

Valintaperusteet

Sopimuspuolen on osoitettava, että se on teknisesti ja ammatillisesti pätevä täyttämään sopimukseen sisältyvät ympäristövaatimukset. Todisteeksi hyväksytään

- todistus ateriapalveluihin sovellettavan ympäristöasioiden hallintajärjestelmän (EMS) (esimerkiksi EMAS, ISO 14001 tai muun vastaavan järjestelmän [luetellaan muut kansalliset tai alueelliset viralliset järjestelmät]) standardien täyttämistä, **tai**
- selvitys ateriapalveluissa noudatetusta ympäristöpolitiikasta sekä työhjeista ja -menetelmistä, joilla varmistetaan palvelujen toteuttaminen ympäristöä säästävällä tavalla, **tai**
- vastaavista sopimuksista kertynyt aiempi kokemus ympäristöasioiden hallintatoimenpiteistä.

Vaatimukset Ateriapalvelujen on oltava molempien **perusvaatimuksissa** mainittujen eritelmien mukaisia.

Lisäksi palvelujen on täytettävä myös seuraavat eritelvät:

Elintarvikkeet

3. Lopuista ei-luonnonmukaisista tuotteista [X] prosenttia [joko jostakin tietyistä tuoteryhmästä, kuten meijeri-, liha- tai vihannestuotteista, tai tietyistä tuotteista, esim. perunoista, tomaateista, lihasta tai munista, koostuvasta luettelosta] on oltava integroidussa tuotannossa tai vastaavissa järjestelmissä sovellettavien kriteerien mukaisesti valmistettuja.

Todentaminen: Toimittajien on osoitettava, miten ne aikovat täyttää tämän velvoitteen.

Tuotteiden, joilla on alueellinen/kansallinen integroidun tuotannon laatumerkki, katsotaan vastaavan kriteerejä.

Jos tuotteita ei ole sertifioitu, tarjoajan on toimitettava riittävät todisteet (esimerkiksi luettelo tuotannossa käytetyistä kemikaaleista, selvitys eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten täyttymisestä tilalla jne.) siitä, että se täyttää kaikki alueellisissa/kansallisissa integroidun tuotannon standardeissa määritellyt vaatimukset.

4. Paperituotteet

Palvelujen tarjoamisessa käytettävien paperituotteiden, kuten talouspaperin tai paperisten lautasliinojen, on oltava kierrätyskuidusta tai kestävästi tuotetusta uusiokuidusta valmistettuja.

Todentaminen: tuotteiden, joilla on EU:n ympäristömerkki tai mikä tahansa kansallinen ympäristömerkki, katsotaan täyttävän vaatimukset, mutta todisteeksi hyväksytään myös muut asianmukaiset todisteet, kuten valmistajan tekniset asiakirjat tai ulkopuolisen todentajan laatima testausselostus.

Vertailuperusteet

Lisäpisteitä annetaan ateriapalveluista, jotka täyttävät molemmat **perusvaatimuksissa** luetellut vertailuperusteet.

Lisäpisteitä annetaan ateriapalveluista, jotka täyttävät seuraavat lisävaatimukset:

3. Integroitu tuotanto: lisäpisteitä annetaan sen mukaan, missä määrin integroidusta tuotannosta peräisin oleva osuus ylittää eritelmässä esitetyn vähimmäisvaatimuksen.

Todentaminen: Toimittajien on osoitettava, miten ne aikovat täyttää tämän velvoitteen.

Tuotteiden, joilla on alueellinen/kansallinen integroidun tuotannon laatumerkki, katsotaan vastaavan kriteerejä.

Jos tuotteita ei ole sertifioitu, tarjoajan on toimitettava riittävät todisteet (esimerkiksi luettelo tuotannossa käytetyistä kemikaaleista, selvitys eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten täyttymisestä tilalla jne.) siitä, että se täyttää kaikki alueellisissa/kansallisissa integroidun tuotannon standardeissa määritellyt vaatimukset.

4. Vesiviljely- sekä sisävesi- ja merituotteet: kestäväillä menetelmillä pyydettyjen sisävesi- tai merituotteiden tai kestäväillä menetelmillä tuotettujen vesiviljelytuotteiden prosenttiosuus sen mukaan kuin tuotteille myönnetyssä kestävää kalastusta ja vesiviljelyä koskevassa laatumerkissä on määritelty.

Todentaminen: Toimittajien on osoitettava, miten ne aikovat täyttää tämän velvoitteen.

Vesiviljely- sekä sisävesi- ja merituotteiden, joilla on kestäviä kalastus- tai vesiviljelymenetelmiä koskeva laatumerkki, katsotaan vastaavan kriteerejä. Hyväksyttäviä ovat myös muut asianmukaiset todistuskeinot, joilla osoitetaan selvästi, että tuote täyttää kyseisen laatumerkin myöntämiselle asetetut kestävä kalastuksen tai vesiviljelyn vaatimukset.

5. Eläinten hyvinvointia koskevat standardit: niiden eläintuotteiden prosenttiosuus, jotka on tuotettu kansallisessa ohjeistossa määriteltyjen tiukkojen hyvinvointistandardien mukaisesti.

Todentaminen: Toimittajien on osoitettava, miten ne aikovat täyttää tämän velvoitteen.

Tuotteiden, joiden osalta esitetään asianmukaiset todisteet (esimerkiksi tunnustetun laitoksen antama sertifiointi) pakottavaa lainsäädäntöä tiukempien vapaaehtoisten standardien täyttymisestä, katsotaan vastaavan kriteerejä. Vaihtoehtoisesti tarjoaja voi esittää muita asianmukaisia todisteita hyvinvointistandardien täyttymisestä.

6. Laitteet: laitteiden on täytettävä seuraavat vaatimukset:

- palvelujen toteuttamisessa käytettävät jääkaapit ja pakastimet eivät sisällä otsonikerrosta heikentäviä aineita (HCFC) eivätkä HFC-yhdisteitä.
- käytettävät laitteet vastaavat yhtä tai useampaa seuraavista energiatehokkuusstandardeista, jos sellaisia on käytössä: Energy Star, EU:n energiamerkki (A-luokka), [muu kansallinen standardi] tai vastaava.
- käytettävien laitteiden vedenkäyttö on tehokasta ja täyttää EU:n ympäristömerkin (A-luokka) tai vastaavan standardin vaatimukset.

Todentaminen: toimittajien on esitettävä luettelo palvelujen toteuttamisessa käytettävistä laitteista ja eriteltävä laitteet, joilla on energiatehokkuusmerkintä, tai toimitettava muut asianmukaiset todisteet kriteerien täyttymisestä.

7. Puhdistustuotteet: palvelujen toteuttamisessa käytettävien puhdistustuotteiden on täytettävä seuraavat kriteerit:

(lisätään peruskriteerit [Puhdistustuotteiden ja -palvelujen tuotekohtaisista ohjeista](#)).

Todentaminen: (lisätään peruskriteerien todentamisvaatimukset puhdistustuotteiden ja -palvelujen tuotekohtaisista ohjeista).

Sopimusehdot

Sopimuspuolen on täytettävä molemmat **perusvaatimuksissa** luetellut vertailuperusteet. Lisäksi sen on noudatettava seuraavia sopimuslausekkeita:

3. Henkilöstön koulutus

- Ateriapalvelujen henkilöstölle on annettava jätemäärän vähentämistä, jätehuoltoa ja jätteiden lajittelua sekä tuotetietoja (tuotteiden alkuperä, ympäristölaatu ja sosiaalinen laatu) koskevaa koulutusta. Sopimuksen tekemisen jälkeen sopimuspuolen on esitettävä julkisia hankintoja tekevälle viranomaiselle koulutussuunnitelma ja sopimuksen päätyttyä toimitettava todistus, jossa selvitetään sekä uuden että pysyvän henkilöstön saama koulutus.

4. Palvelujen hallinta

- **[Jos valintaperusteita ei oteta huomioon]** Sopimuspuolen on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä varmistamaan, että palvelujen toteuttamisessa käytettävät elintarvikkeet on tuotettu mahdollisimman vähän ympäristöhaittoja aiheuttavalla tavalla. Sopimuspuolen on sopimuksen kuuden ensimmäisen voimassaolokuukauden kuluessa esitettävä jäsennellyt ja dokumentoidut ympäristömenettelyt vähintään seuraavilla aloilla:
 - tarjottaviin palveluihin liittyvien merkittävimpien ympäristönäkökohtien arviointi
 - elintarvikkeiden valinta, käsittely ja säilytys
 - jätteiden määrän vähentäminen ja lajittelu
 - energian- ja vedenkulutuksen vähentäminen ruokien valmistuksessa ja kuljetuksessa.
 - koulutus.

4.3 Huomautukset

Luomuelintarvikkeiden prosenttiosuus: julkisia hankintoja tekevän viranomaisen on täsmennettävä, arvioidaanko tämä prosenttiosuus tuotteiden määrän, painon vai hinnan mukaan.

Integroidun tuotannon kriteerit: koska integroidulle tuotannolle ei ole määritelty kansainvälisiä kriteerejä, kunkin valtion on selvittävä erikseen, mitkä saatavilla olevista tuotteista ovat saaneet tämän sertifiointin, ja viitattava asianomaisiin standardeihin.

Sesonginmukaiset tuotteet: sesonginmukaisilla tuotteilla tarkoitetaan tuotteita, joita viljellään avomaalla sillä alueella, jolla hankinnat tehdään. Jokaisen julkisia hankintoja tekevän viranomaisen on liitettävä tarjousasiakirjoihin joko itse laatimansa tai jo käytössä oleva ”kalenteri”, johon on merkitty, minä kuukausina alueen tärkeimpiä sesonginmukaisia elintarvikkeita (pääasiassa vihannekset, sienet, marjat ja hedelmät, mutta myös merituotteet) viljellään tai kalastetaan kyseisellä alueella. Tuotteiden ei kuitenkaan käytännössä tarvitse olla peräisin juuri kyseiseltä alueelta.

Vesiviljely- sekä sisävesi- ja merituotteet: koska vesiviljely- sekä sisävesi- ja merituotteille on olemassa suuri määrä erilaisia kestävästä kalastuksesta ja vesiviljelyä koskevia laatumerkkejä, niitä koskevat kriteerit on määritelty melko väljästi. Vaihtoehtoisesti on mahdollista käyttää jonkin tietyn laatumerkin kriteerejä (lisätietoja on [taustaraportissa](#)), edellyttäen että myös vaihtoehtoiset todistuskeinot kriteerien täyttymisestä kelpuutetaan.

Hyvinvointistandardit: Joissakin EU-maissa kansalliset viranomaiset ovat perustaneet eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi vapaaehtoisia sertifiointijärjestelmiä. Jos tämänkaltaisia järjestelmiä on toiminnassa, julkisia hankintoja tekeville viranomaisille voi olla niistä paljon hyötyä tietojen todentamisessa.

Pakkaukset: pakkauksista ja pakkausjätteistä 20. joulukuuta 1994 annetun direktiivin 94/62/EY 3 artiklan mukaan ”pakkauksiin” kuuluvat ainoastaan:

a) kuluttajapakkaus eli primaaripakkaus, joka on tarkoitettu myyntipaikalla loppukäyttäjälle tai kuluttajalle myytävän yksikön säilytykseen;

b) ryhmäpakkaus eli sekundaaripakkaus, joka on tarkoitettu tietystä määrästä myyntiyksiköitä koostuvan ryhmän säilytykseen myyntipaikalla riippumatta siitä, myydäänkö se sellaisenaan loppukäyttäjälle tai kuluttajalle vai käytetäänkö sitä ainoastaan hyllyjen täyttämiseen; se on mahdollista poistaa tuotteesta ilman, että tuotteen ominaisuudet muuttuvat;

c) kuljetuspakkaus eli tertiäripakkaus, jonka tarkoituksena on helpottaa tietyn määrän myyntiyksiköitä tai ryhmäpakkauksia käsittelyä ja kuljetusta siten, että voidaan välttää niiden fyysistä käsittelyä ja kuljetusvaurioita. Kuljetus-pakkauksina ei pidetä maantie-, rautatie-, meri- ja lentokuljetuksissa käytettäviä kontteja.

Vertailuperusteet: Julkisia hankintoja tekevien viranomaisten on ilmoitettava hankintailmoituksessa ja tarjouskilpailuasiakirjoissa, kuinka monta lisäpistettä kunkin vertailuperusteen perusteella annetaan. Kaikkien ympäristöön liittyvien myöntämisperusteiden perusteella annettavien pisteiden olisi vastattava ainakin 10–15 prosenttia kaikista pisteistä.

Mikäli vertailuperusteena on eritelmässä esitettyjen vähimmäisvaatimusten ylittyminen, pisteitä myönnetään suhteessa siihen, missä määrin vähimmäisvaatimukset ovat ylittyneet.